

ZEYNEP

Ali DOĞAN

Artvin Vali Yardımcısı

Ankara'da kaymakamlık yaptığım yıllardı. Bir Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı toplantısının sonunda heyete "İlçemizde yaşayan yaşlı vatandaşlarımızı gruplar halinde ziyaret edelim diyorum. Ne dersiniz?" diye bir teklif sundum. Baktım, heyette tık yok. "İstiyorsanız ziyaret etmeyebiliriz?" dedim bu sefer de. Baktım, gene cevap yok. Zaten ilçelerde işler üç şekilde yürürdü: İyi şekilde, kötü şekilde ve kaymakamın dediği şekilde. Ben de bundan yola çıkarak, "Peki o zaman. Müdür Bey planlamayı yapacak; gelecek haftadan itibaren ziyaretlere başlıyoruz." dedim ve toplantıyı bitirdim.

Bu şekilde ilçede yalnız yaşayan yaşlı vatandaşlarımızı evlerinde ziyaret etmeye karar vermiştik. Önce bu durumdaki vatandaşlarımızın sayısını tespit ettik, sonra ziyaretleri bir takvime bağladık. Haftanın en az bir gününü bu ziyaretlere ayırıyorduk. Yaşadıkları köyün ya da mahallenin muhtarına önceden haber veriyor, muhtarı da yanımıza alarak Vakıf Müdürümüzle birlikte yaşlıları ziyaret ediyor, aldığımız hediyeyi takdim ediyor, hâl-hatır soruyorduk. Ziyaretler sayesinde hem ihtiyaç

vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını biz-zat ağzlarından dinleme hem de durumlarını yerinde görme şansı buluyorduk.

Bu ziyaretlerde sayısız ilginç hikâyeye şahit olmuşumdur. Askerlik anılarını saat saat anlatan 91 yaşındaki Yasin Dede... Âşık olduğu Hasan Amca'dan başkasıyla evlendiren ama 63 sene sonra yüreğinden söküp atmadığı adamla evlenen ve sonra vuslattan sadece bir sene sonra onu toprağa veren 88 yaşındaki Nazmiye Nine... Eşi, dahası 7 çocuğu kendisinden evvel öldüğü için her gün onların mezarlarına gidip "Allah'ım, ben kalkmadan canımı al şuracıkta!" diye yalvaran ama duasına icabet edilmediğini düşündüğü için ağlamaktan artık gözleri görmeyen 104 yaşındaki Kör Hatice Hala... Hepsinin ayrı birer hikâyesi vardı.

İşte bu ziyaretlerin birini Hanözü'nde yaşayan Feride Hala'ya yapacaktık. Bir kış günüydü. Telefonlar çekmediği için muhtara önceden ulaşamamıştık. Müdür Bey, kadının evini de durumunu da çok iyi bildiğini, muhtara hacet olmadığını söyledi. Huyumdur, kimi ziyaret edecek

olsam evvelce şahsa ilişkin teferuatlı malumat edinirim. Bu sefer yolda, araç içinde yaşlı kadın hakkında gerekli şeyleri Müdür Bey'den öğrendim. Teyzenin ismi Fatma'ydı ama köyde Feride olarak bilinirmiş. Müdür Bey'le evin önünde durduk. Bir köşesinde büyükçe bir evin olduğu bahçenin köşesinde bir yerlere sıkıştırılmış, artık zamanın tahrip edici etkisine teslim olmak üzere olan kerpiç bir evdi bu. Ahşap kapıyı tıkladık, Feride Hala açtı; selam verip içeri girdik. Ev demeye bin şahit isterdi. Dört duvarla çevrili, mutfağı, hamamı, kereveti içinde, 15 metre-kare var-yok bir fakirhane. Girişte hemen sağda kuzineli bir soba gürül gürül yanıyordu. Önünde bizim verdiğimiz kömürlerden bir torba ve yanında çalı çarpı. Solda yerde tabaklar, bardaklar, bir sahan içinde bıçak, kaşık ve çatallar. Tam karşıda ise üzerinde bir şilte, bir yorgan, bir yastık olan bir buçuk metre genişliğinde kerevet, Orta Anadolu'luların deyişle bir "sedir". Yerde artık renge bile anlaşılamayan hayli yıpranmış bir kilim.

Feride Hala... 1.40 boylarında, iki büküm ihtiyar bir kadındı. Hayat yüzünde çok derin çizgiler peyda

etmişti. Zayıflıktan avurtları çökmüş, gözlerinin ferisi de sönmüştü. O kadar yavaş yürüyordu ki, sanki adımlarını atarken düşünüyordu. Başında sarımtırak bir tülbent, sırtında canlılığını yitirmiş yeşil bir atkı... Kadının ve evin hâli karşısında içim sızladı. Elini öptük. Elleri buruş buruştu. Ne yaptıysak Feride Hala'yı kerevete oturtamadık. Yere, eskimiş bir minderin üzerine bağdaş kurup oturdu. "Feride Hala, ben kaymakam." diye söze girmeye çalıştım; anlaşılan kulakları iyi duymuyordu ki ben cümlemi bitirmeden sordu: "Kimin oğlusun sen?" Müdür Bey araya girecek oldu, elimle "sus" diye işmar ettim. "Annemin adı Melahat, babamınki Recep, tanır mısınız?" dedim yüksek sesle ve gülerek. Düşündü, düşündü, çıkaramadı, "Yok bilemedim..." dedi ve ekledi: "Hangi köydensin?" "Tozlu Köyündeniz" dedim. "Tozlu nereymiş?" dedi. "Adana'nın bir köyü işte." dedim hâlâ gülerek. Gerçeği anlایınca "hıııııııı" diyerek elini mahcubâne salladı. Muhabbeti bıyık altından gülerek dinleyen Müdür gayrı dayanamadı, "Feride Hala, Sayın Kaymakamımız, Sayın Kaymakamımız!" diye yüksek sesle tekrarladı. "Kaymakam" kelimesini duyunca teyzenin gözleri kocaman oldu, aynı anda ağzından uzun bir "abooovv" nidası çıktı, heyecanlandı, bir kusur işlemişçesine kendinden beklenmeyecek bir çeviklikle oturduğu yerden doğruldu, altındaki minderi aldı, benim kolumdan tuttu, "Ben sana kurban olurum; kalk, şunu altına koyalım." dedi. Ah bu eski topraklar, öyle bir devlet sevgisine sahipler ki; hepsi birer, ıslanmasınlar diye kazağını top mermilerin üzerine örten Kastamonulu Şerife Bacı sanki! "Sağol hala, iyiyim böyle." diye güç bela ikna ettim. Minderi elinden alıp yere koydum, yaşlı kadını zorla üzerine oturttum. Deminki

tecrübeyle, "Nasılsın hala, iyi misin?" dedim. "İyiyim oğlum," dedi, "seni burada gördüm daha iyi oldum. Allah sizi başımızdan eksik etmesin, devletimize zeval vermesin." "Âmin" dedik Müdür Beyle bir ağızdan. "Sağlığın, sıhhatin nasıl?" diye sordum. "Yaşlılık işte, nasıl olsun?" dedi mütevekkilâne. Hoşuma gitmişti. "Kaç yaşındasın teyze sen?" dedim. "Bilmiyorum." dedi. Tuhaf, ben de yaşıyı önceden öğrenmediğimi fark ettim. Müdüre döndüm, "Kaç yaşında Müdür Bey?" dedim, kadının da duyacağı bir sesle. "92, efendim." dedi Müdür yine aynı yüksek sesle. Yaşlı kadın muhtemelen sayılara da vâkıf değildi; yüzüme baktı, meraklı gözlerle "Çok mu?" dedi. Öyle sorunca ne diyeceğimi bilemedim, "Çok" deyiverdim. Feride Hala tam bir çocuk masumiyetiyle "Niye ölmüyorum o zaman?" diye sormaz mı, elim ayağıma dolaştı, sadece acı acı gülümsedim. İçimden kalkıp sarılmak geldi ama elini ellerimin arasına almakla iktifa edip "Ölmek mi istiyorsun?" dedim. Derin bir iç çekti, "Bize buralar gurbet artık. Efendi (rahmetli kocasını kastediyordu) orada, oğlan orada, gelin orada, torun orada; hepsini çok özledim." dedi. Gözlerim buğulandı. "Bu teyzenin kimi kimsesi yok mu hayatta?" dedim Müdüre. Müdür, "Efendim; eşi, oğlu ve gelini vefat etmiş. Oğlu tek çocuğuymuş zaten. Oğlunun da tek kızı varmış, o da eşiyle birlikte bir trafik kazasında vefat etmiş. Onların da tek kızı varmış. Yakın zamana kadar Feride Hala ile birlikte kalıyormuş ama hasta olduğu için şimdi ilde bir hastanede yatıyor." dedi. "Nesi var?" diye sordum. "Kanser" dedi. Tüylerim diken diken oldu. Tam cevabı dinlerken duvarda, Allah lafzının yazılı olduğu tablonun bir köşesine sıkıştırılmış iki fotoğraf gözüme ilişti. Birinde bir kadınla bir erkek, diğerindeyse bir bebek

vardı. Kalktım, aldım. Kadına göstererek "Kim bunlar?" diye sordum. Seçmekte zorlanıyordu. Akabinde gözleri dolu dolu oldu. "Bu torunum," dedi kadını göstererek, "bu da beyi işte. İkisi de kazada rahmetli oldu. Bu da onların kızı." Dudağının kenarında buruk bir gülümseme belirdi. "Ama çok hasta yavrum." dedi. Bunları söylediğine göre az önce müdürle konuştuklarımızı hiç duymamıştı. "Öyle mi?" dedim bilmezden gelerek. "Öyle ya," dedi gözünden süzülen bir damla yaşla ve başını sallayarak, "Allah benim ömrümden alsın, ona versin." Bebekli fotoğrafı öptü, bana iade etti. Bu sırada müdüre döndüm, onun da gözünden bir damla yaş düştüğünü gördüm. "Allah şifasını verir inşallah." dedim. Birkaç şey daha konuştuktan sonra Feride Hala'ya veda edip ayrıldık. Yolda "Müdür Bey, çocuk hangi hastanede yatıyormuş, bir öğrenin de müsait olduğumuz bir zamanda ziyaret edelim." dedim. "Anlaşıldı efendim" dedi Müdür.

İlk fırsatta eşimle çocuğum yattığı... Onkoloji Hastanesine gittik. Evvela, ziyaretimizi önceden bildirdiğimiz hastane başhekimine uğrayıp bir çayını içip çocuğa dair bilgi aldık. "Zeynep..." diye başladı söze başhekim. Eşime o zamana kadar çocuğum adını söylememiş olduğumu fark ettim. Yüzüne baktım, o da bana baktı. Başhekimin anlattığına göre yavrucağın durumu pek iyi değildi, hastalık ne yazık ki ileri bir aşamadaydı. Bu sırada Zeynep'le birlikte kanser hastası 15 çocuğum daha tedavisini meşhur bir ses sanatçısının üstlendiğini öğrendik. "Ama" dedi başhekim, "kendisi bunun bilinmesini katıyen istemez." Çok şaşırdım ve kameralar eşliğinde hasta ziyaret edip ziyaretten sonra hastayı unutan meşhurları düşününce bir o kadar da takdir ettim; hem yardımseverliğini hem

de gizlilik için gösterdiği hassasiyeti. Duyacaklarımızı duymuştuk. Zeynep'in odasına gitmek üzere kalktık. Eşime baktım, dinledikleri karşısında yüzü kâğıt gibi olmuştu, endişe etmedim değil. Ömründe ilk defa böylesi bir vaka ile karşılaşılıyordu.

Başhekimle birlikte üçüncü kata, çocuk onkoloji servisine asansörle çıktık. Asansörden inince rengârenk, duvarları hayal âleminde kopup gelen birbirinden ilginç resimlerle tezyin edilmiş bir holde bulduk kendimizi. Öğrendik ki, resimlerin hepsini burada yatan çocuklar yapmış. Aydınlık, geniş bir koridora saptık. Sağdan üçüncü odaya başhekimin peşi sıra girdik.

Pembe nevresim içinde sarışın bir çocuk... Daha sekiz yaşında. Narin mi narin... Yatağın içinde kuş cirmi kadar yer kaplıyor. Altın gibi saçlar... Mavi ama sanki yılların yorgunluğunu taşımış ölgün gözler... Önden birkaç dişi dökülmüş. Her şeye rağmen tatlı tatlı gülümsüyordu. Mânâ âleminde dünyamıza hediye olarak gelmiş bir peri kızı adeta. Ne kadar da masum! İçim cız etti. Aldığım nefesten, alabileceğim nefeslerden utandım. Gözlerim doluverdi, kendimi tuttum. Zoraki gülümsedim. Göz ucuyla eşime baktım, onun gözler çoktan nemlenmişti. Zaten sulu gözlüdür, elinin tersiyle gözlerini silip "Merhaba" diyerek söze girdi. "Merhaba teyze" diye karşılık verdi incecik gibi bir sesle. O sesi işitince boğazıma bir hançer saplandı sanki. Belki bir süre sonra tüm kâinat bu sestense mahrum kalacaktı. "Biliyor musun, benim de adım seninki gibi" dedi eşim bir çocuk şirinliğiyle. "Yaa" dedi minik Zeynep ve gülümsedi. Sevindiği her halinden belli oluyordu. Avucunun içinde bir telefon tutuyordu. Dikkatle baktığımı görünce bana gösterdi. "... abim aldı."

dedi bakımını üstlenen sanatçının adını söyleyerek. "Bir de şarkı yazmış, klibinde beni oynatmak istiyor." dedi. Duraksadı, "Ama oynamak istemediğimi söyledim." dedi üzüntüyle. "Biliyorum yapamam" dedi, burkularak. "Yaparsın, niye yapamayasın ki?" dedim; cevap vermedi, sustu. Başını pencereye çevirdi. Sükûtu yüreğimi dağladı. İçine gömdüğü binlerce kelimeyi tazammun eden bir suskunluktu bu. Aldığımız oyuncağı yanına bıraktık. "Biz artık gidelim de sen dinlen..." dedi eşim. Ona da üzüldü galiba. "Gene gelin. ... abim hep geliyor." dedi yine aynı sanatçının adını vererek. Ayrıldık. Hastaneden ayrılırken bu yaşta böylesi çetin bir hastalığa giriftar olmuş bu zavallı için içimden Allah'a dua ettim.

Eve dönerken mih gibi aklımda idi. Kalbime bir hüznün çökmüştü. Eşimse iyice koyuvermişti kendisi, sicim gibi gözyaşı akıyordu. Bir lahza döndü, çatallanmış bir sesle "Sık sık gelelim buraya." dedi. "Peki" dedim belli belirsiz bir sesle. Başını omzuma koydu, sessizliğe büründü.

Çocuğumuz yoktu, Zeynep aileden biri gibi olmuştu. İlk ziyaretten sonra ben üç defa daha ziyaret ettiğimi hatırlıyorum. Arada Feride Hala'yı da ziyaret ediyordum. Hatta bir keresinde onu da hastaneye götürdük. Tekerlekli sandalye yardımıyla... Sevincine diyecek yoktu. Küçük kızla bir saate yakın oynadılar, eğleştiler, güleştiler. Ziyaret bittiğinde onları ayırmak ziyadesiyle zor oldu.

Ben edemesem de eşim istisnasız her hafta ziyaret ediyordu Zeynep'i. Minik kıza ziyaret ettiği günlerde eşimi akşam kireç gibi bir surat ve ağlamaktan şişmiş gözlerle buluyordum. Her ziyaretinde çocuğu biraz daha kötüleşmiş olarak bulduğunu söylüyordu. Sonra oturup bir daha, bu kez birlikte kederleniyorduk. O ağlıyordu, ben

onu teskin etmeye çalışıyordum. Akabinde odada kurşundan ağır bir hava...

Beraber gerçekleştirdiğimiz ilk ziyaretten beş buçuk ay sonraydı. Eşimle birlikte Zeynep'i ziyaret edelim istedik. Artık ziyaretlerimizi başhekime haber vermiyorduk zaten. Elimizde hediyelerle doğrudan Zeynep'in yattığı kata çıktık, odasının bulunduğu koridora yöneldik. Koridoru döner dönmez Zeynep'in odasının önündeki kalabalığı fark ettik, gayriihtiyarî duraksadık. Kapının hemen önünde duran banka birisi oturmuş, başını önüne eğmiş, ağlıyordu. "Allah'ım, n'olur aklıma gelen şey olmasın!" diye içimden yalvardım. Eşimin de beti benzi atmıştı; muhtemelen benim aklıma gelen onun da aklına gelmişti. Kolundan tuttum, hatta biraz çekıştirdim. Kat ettiğimiz birkaç metrenin ardından sırtı bize dönük olan beyaz önlüklü kişi yüzünü bizden tarafa çevirdi. Başhekimdi. Uzaktan, derin bir nefes alıp verdiğini fark ettim. Kapının önüne geldiğimizde durduk, pürdikkat başhekimin ağzından çıkacaklara kilitlenmiştik. Gözleri doldu, "Başımız sağ olsun," dedi cebren konuşturuluyormuş gibi, "Zeynep'i bir saat önce kaybettik." Beynimden vurulmuşu döndüm. Eşim elindekileri yere düşürdü ve ondan hayatımda ilk defa duyduğum bir çığlık attı. "Hayır, hayır... O daha minicik, nasıl ölür?" diye feryat ediyordu. Bense bir yandan ağlıyor, bir yandan onu zapt etmeye çalışıyordum. Kapının tam karşısındaki banka oturduk, uzun süre, belki bir saate yakın ağladık. Şimdi düşünüyorum da, ben sarsıla sarsıla ilk o zaman ağladım sanırım. Hemen yanımda bir de hemşire vardı, bir dakika olsun ayrılmadı. Belki "Kaymakam da böyle ağlar mıymış?" demiştir içinden. Umurumda değildi, ağladım, ağladım,

ağladım... Neden sonra karşımızda oturmuş ağlayan kişinin Zeynep'in tedavi masraflarını üstlenen ünlü sanatçı olduğunu fark ettim. Güçlülükle kalktım, yanına gittim; önce başsağlığı diledim, sonra kendimi tanıttım. O kadar çok ağlamıştı ki, konuşmakta güçlük çekti. "En sevdiğimdi." dedi, devam edecek, başka bir şey söyleyecek oldu, konuşamadı, dudakları titredi, yine ağlamaya başladı. Yanına oturdum, elimi omzuna koydum. Bir aralık durdu, cebinden bir kâğıt çıkarıp bana uzattı. Kâğıdı aldım, açtım, yukarıda büyük harflerle "ZEYNEP" yazıyordu. Bir şiir... Hayatımda bu kadar tesirlisini okumuş muydum, hatırlamıyorum. Okurken birkaç damla gözyaşım

kâğıdın üzerine düştü. Üç kere okudum. Her okuyuşumda zeytin gibi gözleri, insanın içini ısıtan te-bessümü, hisli bir müzik gibi olan sesini anımsadım Zeynep'in. "Ne kadar güzel anlatmışsınız." dedim kâğıdı uzatırken. "Bunca kötülükle kirlenen bu dünyayı herhalde hiçbir kan bağı olmadığı halde küçük bir kız için ağlayan böyle insanların gözyaşları temizliyordur." diye geçirdim içimden. "Tek hayalim vardı, o da Zeynep'i bu şarkının klibinde oynatmaktı." dedi. O zaman hatırladım: Bu şarkı onu ilk ziyaret ettiğimiz gün Zeynep'in bahsettiği şarkıydı.

Kâğıt elinde konuştu adam: "İki gün önce demişti ki: '... abi, ben ölünce

o klibinde başka bir çocuk mu oynayacak?' Öyle ansızın sormuştu ki boğazım düğümlendi, ağzımı açıp cevap bile veremedim. Sarıldım, ağladım sadece. Hıçkıra hıçkıra..."

Kalktım, odaya girdim. Yatağın üzerinde, yorganla kapatılmış minicik bir insan bedeni. Yorganı açtım. Yüzündeki gülümseme hiç gitmemişti sanki. Ay gibi parlıyordu. Kafasında bir tel bile saç kalmamıştı. Hayranlıkla seyrettim. Alnına bir buse konurdum, yorganı kapattım.

Tam bu sırada cebimdeki telefon titredi. Çıkardım, Vakıf Müdürü arıyordu. "Buyurun Müdür Bey" dedim. "Efendim," dedi boğuk bir sesle, "Feride Hala ölmüş."

